

SOM-undersökningen i Göteborg 2019

Björn Rönnerstrand & Frida Sandelin [SOM-rapport nr 2020:36]

Innehållsförteckning

1 SOM-undersökningen i Göteborg 2019	1
Introduktion	1
2 Bilden av Göteborg	4
3 Tillit & trygghet	5
3.1 Tillit.....	5
3.2 Trygghet	8
4 Demokrati och delaktighet.....	12
4.1 Nöjd med demokratin.....	12
4.2 Påverka politiska beslut	14
4.3 Förtroende för politiker	16
4.4 Politiskt deltagande	17
5 Lokalpolitik i Göteborg.....	18
5.1 Medborgarnas viktigaste frågor i Göteborg	18
5.2 Lokala politiska förslag.....	19
5.3 Trafikåtgärder	21
6 Summering och avslutande diskussion	22
Referenser.....	24

1 SOM-undersökningen i Göteborg 2019

Introduktion

SOM-undersökningen i Göteborg genomfördes för fjärde året i rad år 2019. Syftet med undersökningen i Göteborg är att kartlägga opinionsbildning och belysa hur vanor och attityder förändras över tid bland boende i Göteborgs Stad. SOM-institutet är en centrumbildning vid Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs universitet och har sin bakgrund i ett långvarigt samarbete mellan de två grundarinstitutionerna Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG). Sedan 2017 är SOM-institutet även inrättat som en fakultetsgemensam forskningsinfrastruktur vid samhällsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet. SOM-undersökningen i Göteborg genomförs i samverkan med forskare och andra samverkanspartners.

SOM-undersökningens rapportserie står för en betydande del av resultatredovisningen av SOM-undersökningarna. Resultat publiceras även i form av presentationer och fördjupade analyser i de återkommande forskarantologierna. Alla publikationer finns tillgängliga för nedladdning på SOM-institutets webbsida www.som.gu.se. En utförlig metoddokumentation från SOM-undersökningen i Göteborg 2019 finns tillgänglig på hemsidan¹.

SOM-undersökningen i Göteborg 2019

Fältarbetet för SOM-undersökningen i Göteborg följer i huvudsak samma upplägg från år till år. Likt tidigare år använde 2019 års SOM-undersökning i Göteborg en undersökningsdesign som kallas blandad datainsamling (mixed mode) vilket innebär att data primärt samlades in via postenkäter, men respondenterna gavs även möjlighet att fylla i enkäten på internet.

Undersökningen skickades ut till ett systematiskt sannolikhetsurval av befolkningen i Göteborg. Urvalsramen innefattade alla svenska och utländska medborgare som har sin primära adress i Göteborgs Stad och som är mellan 16 och 85 år. År 2019 ingick 5 000 personer i det totala urvalet. Formuläret innehöll 9 enkätsidor. Svaren samlades in mellan den 16 september och 31 december 2019. En stor andel av svaren inkom tidigt och 30 dagar in i fältarbetet hade närmare 70 procent av de slutgiltiga svaren kommit in. Under fältperioden genomfördes en serie påminnelser via post, telefon och SMS.

Svarsfrekvens och representativitet

Av det ursprungliga urvalet på totalt 5 000 personer var det 2 412 personer som besvarade och skickade in formuläret vilket motsvarar en nettosvarsfrekvens på 50 procent².

Vilka som svarar och vilka som inte svarar på en frågeundersökning har betydelse för tolkningen av undersökningens resultat. Om en viss grupp är underrepresenterad och samma

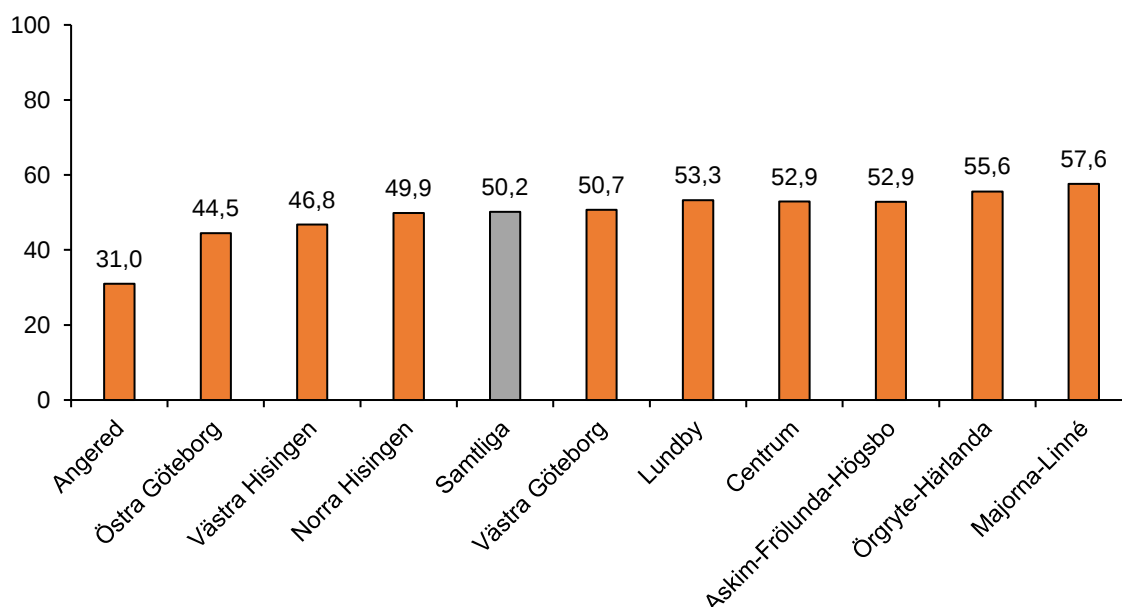
¹ https://som.gu.se/publicerat/metodrapport_SOM-undersökningen_i_Göteborg_2019

² I nettosvarsfrekvensen har det så kallade naturliga bortfallet definierats bort. Till det naturliga bortfallet förs personer som är fysiskt eller mentalt oförmögna att svara på enkäten, personer som är avlidna, bortresta under större delen av fältperioden, emigrerade, har språksvårigheter eller inte alls talar svenska. Sammanlagt 192 personer, motsvarande 3,8 procent, har räknats bort som naturligt bortfall.

grupps svar tenderar att skilja sig från övrigas blir studiens resultat mindre giltiga för populationen som helhet. Trots att hälften av respondenterna inte svarar på enkäten är den demografiska representativiteten i svarsgruppen god i de flesta avseenden. Det var dock en mindre andel av de yngre än de äldre åldersgrupperna som deltog i undersökningen 2019. Träffsäkerheten i attitydfrågor om politiska förslag och bedömningar av demokrati är hög trots variationen i svarsfrekvens mellan olika åldersgrupper. Frågor där det existerar större generationsskillnader, exempelvis nyhetskonsumtion, påverkas däremot något mer av att delar av befolkningen har en lägre representation i svarsunderlaget³.

Många frågor som ingår i SOM-undersökningen i Göteborg är intressanta att analysera i form av vilken stadsdel respondenterna bor i. Staden är indelad i 10 stadsdelsnämnder och i figur 1 visas svarsfrekvensen per stadsdel.

Figur 1 **Nettosvarsfrekvens i SOM-undersökningen i Göteborg 2019 per stadsdel (procent)**

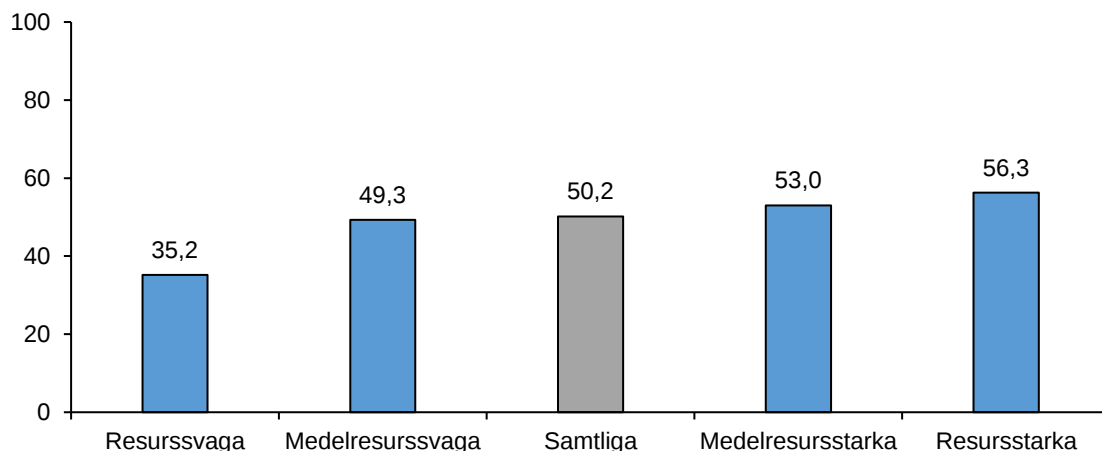

Kommentar: I figuren redovisas nettosvarsfrekvensen där det så kallade naturliga bortfallet definierats bort, se fotnot 2 för en förklaring. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Resultat från SOM-undersökningen i Göteborg analyseras även utifrån resursstyrka i boendeområdet. Begreppet resursstarka är SOM-institutets egna beräknade mått. Det baseras på medelinkomst samt andelen i ett visst område som tar emot ekonomiskt bistånd. Resursstyrka kategoriseras i fyra nivåer: resurssvaga, medelresurssvaga, medelresursstarka och resursstarka områden. Figur 2 visar svarsfrekvensen per resursområde.

³ Elias Markstedt (2014) Representativitet och viktning. SOM-rapport 2014:20, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Figur 2 **Nettosvarsfrekvens i SOM-undersökningen i Göteborg, 2019 efter resursområde (procent)**

Kommentar: I figuren redovisas nettosvarsfrekvensen där det så kallade naturliga bortfallet definierats bort, se fotnot 2 för en förklaring. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Procentskattningar och felmarginaler

Med hjälp av en felmarginal går det att beräkna ett konfidensintervall kring till exempel en procentskattning. Vi kan förvänta oss att procenttalet för hela populationen befinner sig inom konfidensintervallet i 95 fall av 100 i en tänkt situation med många upprepade mätningar. Att vara medveten om felmarginalen gör att vi lättare undviker att dra slutsatser om förändringar eller gruppskillnader som enbart beror på slumpen. Tabellen nedan ger några exempel på hur stor felmarginalen är vid olika gruppstorlekar och procentskattningar.

Tabell 1 **Lathund för procentskattningar vid olika gruppstorlekar (felmarginaler och procentenheter)**

Skattning	100	200	400	800	1000	2000
50 procent	±9,8	±6,9	±4,9	±3,5	±3,1	±2,2
30 procent	±9,0	±6,4	±4,5	±3,2	±2,8	±2,0
10 procent	±5,9	±4,2	±2,9	±2,1	±1,9	±1,3
6 procent	±4,7	±3,3	±2,3	±1,6	±1,5	±1,0
2 procent	±2,7	±1,9	±1,4	±1,0	±0,9	±0,6

1.2 Om rapporten

Denna rapport bygger huvudsakligen på data insamlad i SOM-undersökningen i Göteborg 2019 men med avstamp i vissa förändringar som skett sedan första datainsamlingen 2016. Syftet med rapporten är att ge en övergripande bild av resultaten⁴. I korthet presenteras resultat om tillit, samhörighet och trygghet, demokrati och deltagande samt lokalpolitik i Göteborg.

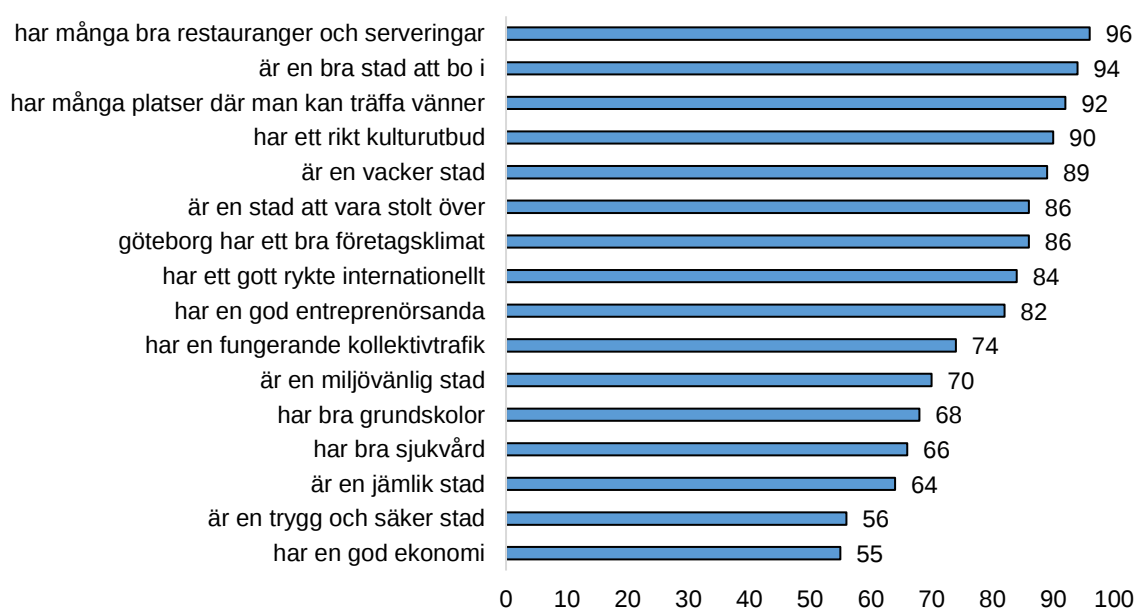
⁴ Resultat från SOM-undersökningen i Göteborg 2019 finns också redovisade i fem tabellrapporter: Sandelin(2020a). Jubileumssatsningarna i Göteborg. SOM-rapport nr. 27; Sandelin (2020b). Demokrati och delaktighet i Göteborg. SOM-rapport nr. 28; Sandelin (2020c). Entreprenörsanda i Göteborg. SOM-rapport nr. 29; Sandelin (2020d). West Pride. SOM-rapport nr. 30; Sandelin (2020e). Evenemangskonsumtion i Göteborg. SOM-rapport nr. 31.

2 Bilden av Göteborg

Invånares bedömning av sin egen stad har visat sig vara ett tydligt mått på stadens attraktionskraft. Olika aspekter som bostadskvalitet, lönenivåer, arbetstillfällen, tillgång till offentlig service, kultur, miljö, parker och rekreation, trygghet, kollektivtrafik, restauranger och nattliv samt möjlighet att träffa nya vänner påverkar hur nöjda invånare är med sin stad (se Florida, Mellander & Stolarick, 2011 för en översikt av forskningen).

I undersökningen fick respondenterna besvara en rad påståenden om sin inställning till Göteborg. Figur 3 redovisar utfallet. Göteborgarna är förhållandevis nöjda med sin stad. För samtliga påståenden har över hälften svarat "helt" eller "delvis" riktigt. I vissa påståenden instämmer över 90 procent av de svarande. Till dessa hör att finns många bra restauranger och serveringar, att Göteborg är en bra stad att bo i, att det finns många platser att träffa vänner på, att staden har ett rikt kulturutbud samt att Göteborg är en vacker stad.

Figur 3 Påståenden om Göteborg, andel helt eller delvis riktigt, 2019 (procent)

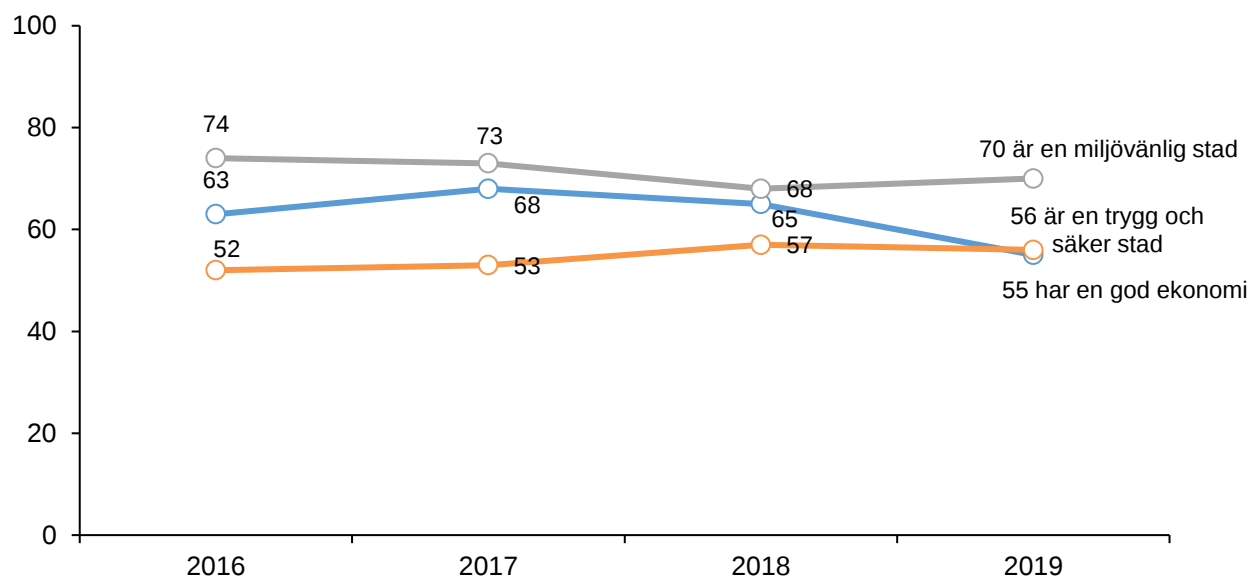

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om Göteborg som stad. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Svarsalternativen är 'helt riktigt', 'delvis riktigt', 'delvis felaktigt' och 'helt felaktigt'. Figuren visar andelen som svarat 'helt' eller 'delvis' riktigt.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Påståendet "Göteborg har en god ekonomi" har fått minst gehör. 55 procent anser att påståendet är helt eller delvis riktigt, vilket är ett stort tapp jämfört med 65 procent 2018. Det är en statistiskt säkerställd nedgång. Även påståendet "Göteborg är en trygg och säker stad" ligger på en låg nivå med 56 procent bifall, men har trots det ökat med fyra procentenheter sedan 2016. Inställningen till påståendet "Göteborg är en miljövänlig stad" har minskat från 74 procent 2016 till 70 procent 2019.

Figur 4 Påståenden om Göteborg, andel helt eller delvis riktigt, 2016-2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om Göteborg som stad. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Svartalternativen är 'helt riktigt', 'delvis riktigt', 'delvis felaktigt' och 'helt felaktigt'. Figuren visar andelen som svarat 'helt' eller 'delvis' riktigt. Alla förändringar 2016-2019 är statistiskt säkerställda.
Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

I syfte att skapa en mer övergripande bild av synen på Göteborg kan påståendena sammanfogats till ett index. Om en person svarade helt eller delvis riktigt på alla påståenden får den värdet 100. Nöjdheten med Göteborg varierar med resursstyrkan på stadens områden. Boenden i Göteborgs resurssvaga områden uppger sig sammantaget vara något mer nöjda med Göteborg som stad.

3 Tillit & trygghet

3.1 Tillit

Hög mellanmännisklig tillit, även kallad social tillit, är ett viktigt fundament i ett välfungerande samhälle. Socialt och ekonomiskt fungerar transaktioner i samhället smidigare och bär mindre kostnader när de berörda parterna litar på varandra. Beslut fattas effektivare och snabbare när vi uppfattar andra människor som pålitliga. Samhället gagnas helt enkelt av en hög grad tillit människor emellan (Holmberg & Rothstein, 2018).

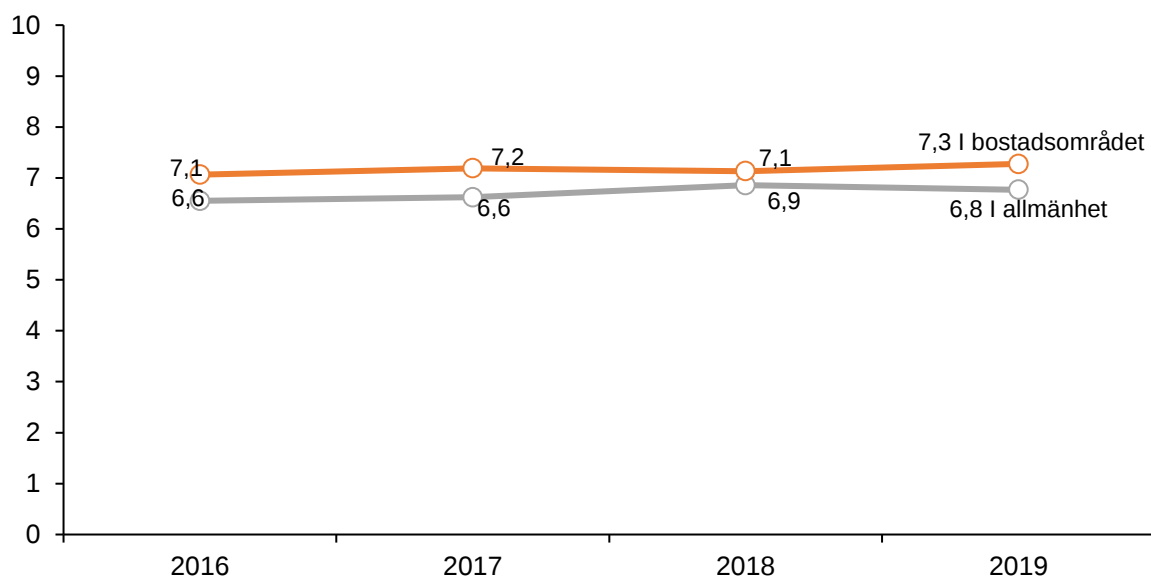
Sverige är ett av de länder i världen med allra högst social sammanhållning och mellanmännisklig tillit (Holmberg & Rothstein, 2018). Vidare bekräftar resultat från SOM-undersökningarnas nationella mätningar att den mellanmänniskliga tilliten i Sverige har varit stabilt hög över tid.

SOM-undersökningen i Göteborg mäter tilliten mellan människor på två olika sätt. Dels den sociala tilliten i allmänhet genom frågan "I vilken utsträckning går det att lita på människor i

allmänhet?” samt tilliten människor känner till personer i det egna bostadsområdet genom frågan ”I vilken utsträckning går det att lita på människor i det område där du bor?” Den elvagrada svarsskalan går från 0 (lägst tillit) till 10 (högst tillit).

Precis som i de nationella SOM-undersökningarna visar resultaten på höga nivåer av tillit. Figur 5 presenterar resultaten från SOM-undersökningen i Göteborg. Medelvärdet för tillit i allmänhet i Göteborg 2019 är 6,8, att jämföra med 6,4 nationellt samma år. Tilliten till människor i boendeområdet är högre, 7,3, jämfört med 7,1 nationellt. Noterbart är även att tilliten till människor i allmänhet ökat de senaste åren. Uppgången mellan 2016 och 2018 är statistiskt signifikant. Men en liten nedgång 2019 gör att förändringarna mellan 2016 och 2019 inte är statistiskt signifikanta.

Figur 5 Mellanmänsklig tillit i allmänhet och i bostadsområdet, 2016-2019
(medelvärden på skala 0-10)

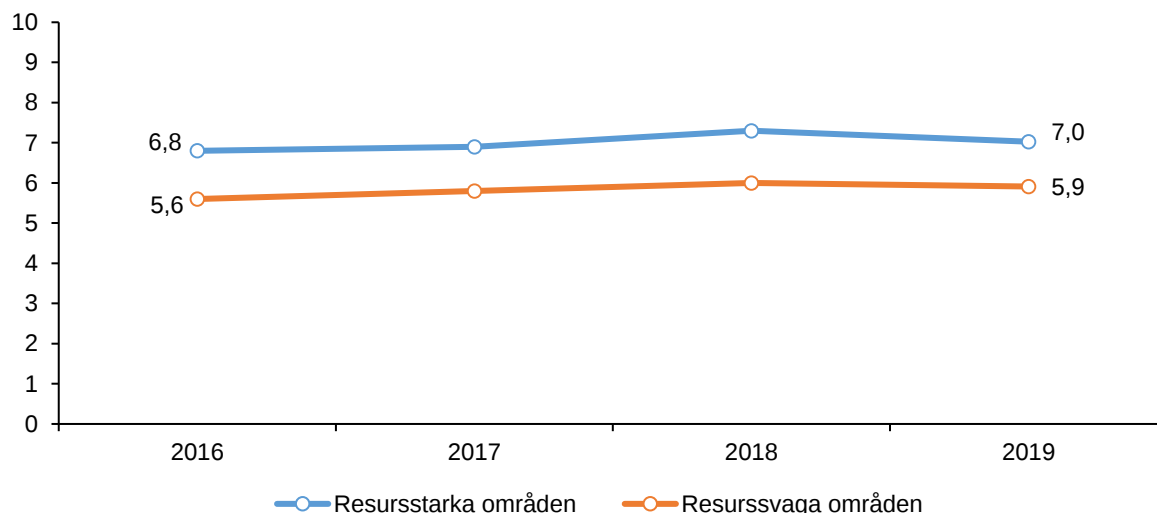
Kommentar: Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?'. Skalan går från 0 (=det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (=det går att lita på människor i allmänhet). Skillnader som är statistiskt signifikanta är fetmarkerade siffror.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

Det är känt sen tidigare att tilliten varierar mellan olika grupper. Om andelen låglitäre ökar riskeras de fördelar som kommer med en hög nivå av mellanmänsklig tillit. Bland socialt och ekonomiskt utsatta grupper som yngre, lågutbildade, arbetslösa samt personer födda utanför Sverige är tillitsnivån lägre än genomsnittet (Holmberg & Rothstein, 2018). Även personer boende i svaga resursområden har signifikant lägre tillit till sina medmänniskor i allmänhet jämfört med människor i starkare resursområden, se figur 6. Personer boende i resurssvaga områden har ett medelvärde för tillit i allmänhet på 5,9 jämfört med boende i resursstarka områden där tilliten är 7,0. Skillnaden mellan dessa grupper är ännu större när vi tittar på tilliten personer i det egna området. Personer i resurssvaga områden har en genomsnittlig tillit på 5,8. Samma siffra för personer i resursstarka områden är 8,0. Med undantag för en

något högre uppmätt tillit 2018 är de mindre ökningar mellan 2016 och 2019 som syns i figur 6 de senaste åren är inte statistiskt säkerställda.

Figur 6 Mellanmännisklig tillit i allmänhet efter resursstarka och resurssvaga, 2016-2019 (medelvärden)

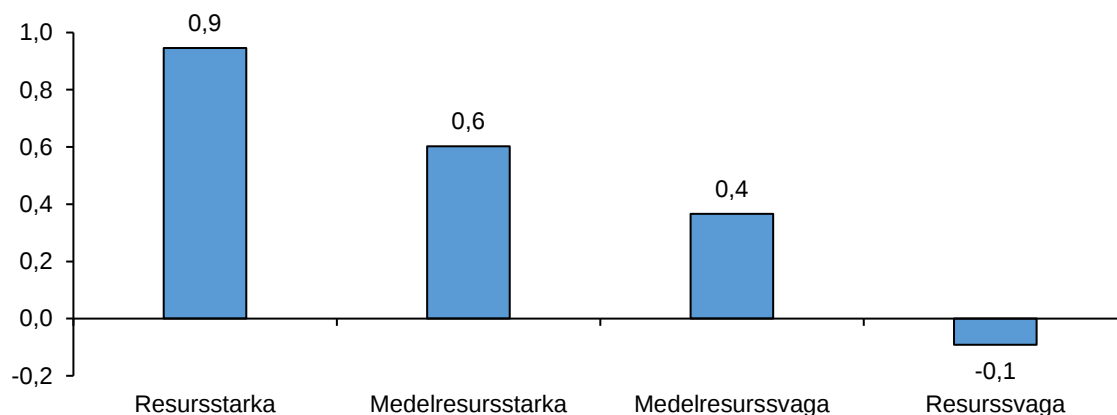

Kommentar: Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?'. Skalan går från 0 (=det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (=det går att lita på människor i allmänhet).

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

Personer boende i resurssvaga områden är den enda gruppen där tilliten till människor i boendeområdet är lägre än tilliten till människor i allmänhet, se figur 7. Mest intressant är att jämföra boende i resurssvaga områden med boende i resursstarka områden. Skillnaden är 1,0 punkter på medelvärdesskalan (0,2 punkter mer jämfört med 2018).

Figur 7 Skillnad i medelvärde mellan tillit till människor i området minus tillit till människor i allmänhet efter resursområde, 2019

Kommentar: Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' samt 'I vilken utsträckning anser du att det går att lita på människor i det område där du bor?'. Skalan går från 0 (=det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (=det går att lita på människor i allmänhet).

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

3.2 Trygghet

SOM-undersökningen i Göteborg mäter även upplevd trygghet i bostadsområdet genom ett antal påståenden som respondenten får bedöma genom en skala som går från 1 (helt felaktigt) till 5 (helt riktigt). Resultaten redovisas i tabell 2. De allra flesta av de svarande, 79 procent känner sig trygga i sitt bostadsområde, det vill säga har fyllt i 4 eller 5 på skalan. Ungefär 1 av 6 svarande instämmer i att de undviker att gå ut ensam på kvällen i bostadsområdet. 1 av 7 är orolig för att utsättas för misshandel/rån/våldtäkt i sitt närområde, något fler jämfört med året dessförinnan. Samtidigt uppger 1 av 7 svarande att gängrelaterad brottslighet är ett problem i bostadsområdet, en liten större andel jämfört med 2018. Kvinnor, yngre, ensamstående och låginkomsttagare känner sig minst trygga.⁵

Tabell 2 Trygghet i bostadsområdet, 2019 (procent)

	1 Helt felaktigt	2	3	4	5 Helt riktigt	Summa	Antal svar
Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde	3	6	12	34	45	100	2 558
Jag undviker att gå ut ensam på kvällen i mitt bostadsområde	53	18	11	9	9	100	2 349
Jag är orolig för att utsättas för misshandel/rån/våldtäkt i mitt bostadsområde	51	22	13	7	7	100	2 349
Gängrelaterad brottslighet är ett problem i mitt bostadsområde	52	23	11	6	8	100	2 346

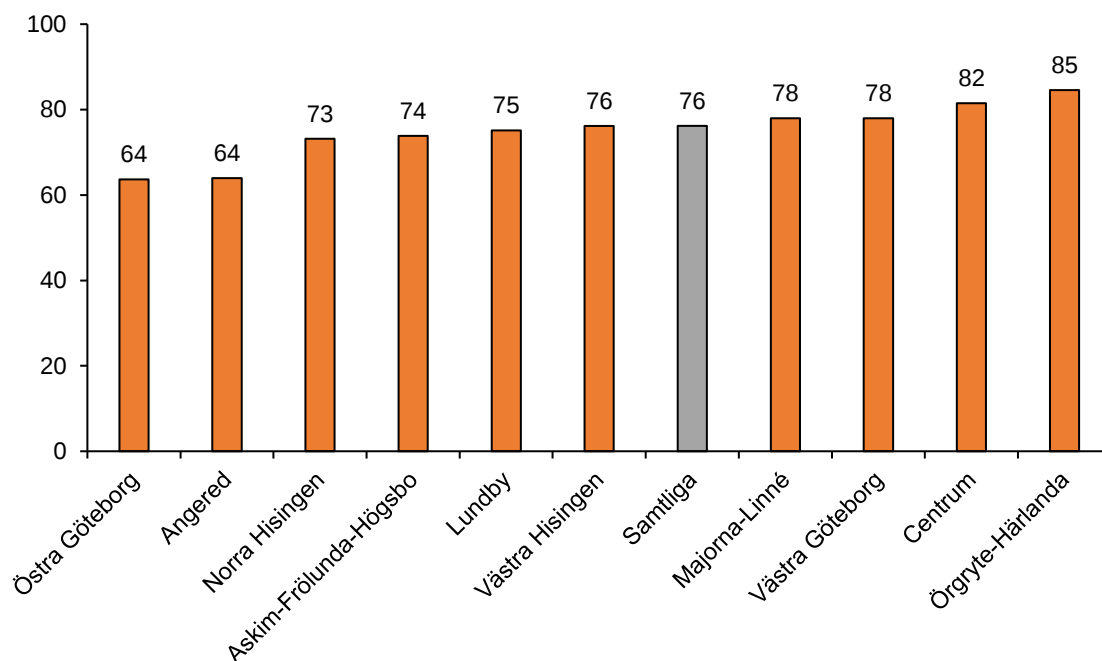
Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om ditt bostadsområde. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Procentbasen utgörs av de som besvarat delfrågan.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

En av de mest betydande skillnaderna i upplevelsen av trygghet är dock var i staden man bor. För att kunna redovisa en mer övergripande bild av Göteborgarnas trygghet i bostadsområdet skapas ett index av de fyra påståenden om trygghet. I figur 8 redovisas utfallet på stadsdelsnivå för 2019. Bland samtliga svarande 2019 är indexvärdet 76 procent, en osignifikant minskning från 2018. Skillnaderna mellan stadsdelar är stora. Boende i Östra Göteborg och Angered känner minst trygghet. Högst upplevd trygghet återfinns bland boende i Örgryte-Härlanda.

⁵ Läs mer om gruppskillnader i trygghetsupplevelse i rapporten "Demokrati och delaktighet i Göteborg" (Sandelin 2020b).

Figur 8 Trygghetsindex i bostadsområdet efter stadsdel, 2019 (värde 0-100)

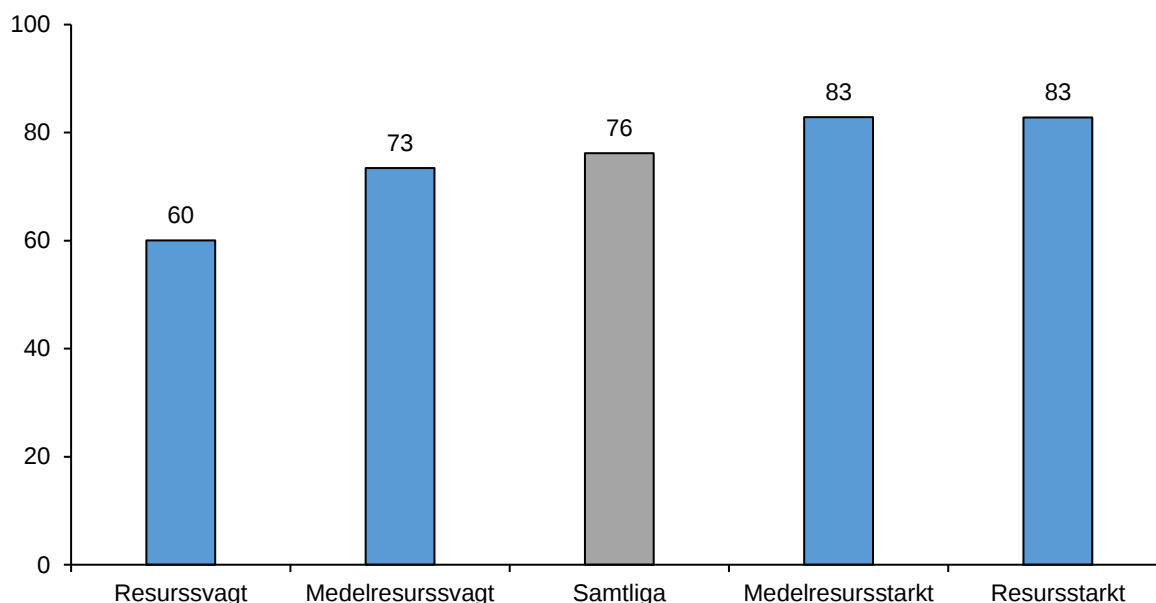

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om ditt bostadsområde. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Skalan går från 1 (helt felaktigt) till 5 (helt riktigt). Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Indexet är ett additivt index som går mellan 0-100 bestående av påståendena 'Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde', 'Jag undviker att gå ut ensam på kvällen i mitt bostadsområde', 'Jag är orolig för att utsättas för misshandel/rån/våldtäkt i mitt bostadsområde' och 'Gängrelaterad brottslighet är ett problem i mitt bostadsområde'. Påståendena har anpassats efter positivt/negativt ställda då indexet skapats.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Många av Göteborgs stadsdelar är sammansatta av både resursstarka och resurssvaga områden. Därför redovisar vi även skillnaderna utifrån resursstyrkan i det egna boendeområdet i figur 9. Resultaten visar liknande skillnader. Bland boende i resurssvaga områden är indexvärdet 60, vilket är 23 procentenheter lägre än boende i resursstarka områden. Ojämligheten är med andra ord stor när det kommer till trygghet i bostadsområdet bland göteborgarna.

Figur 9 Trygghetsindex i bostadsområdet efter resursområde, 2019 (medelvärde 0-100)

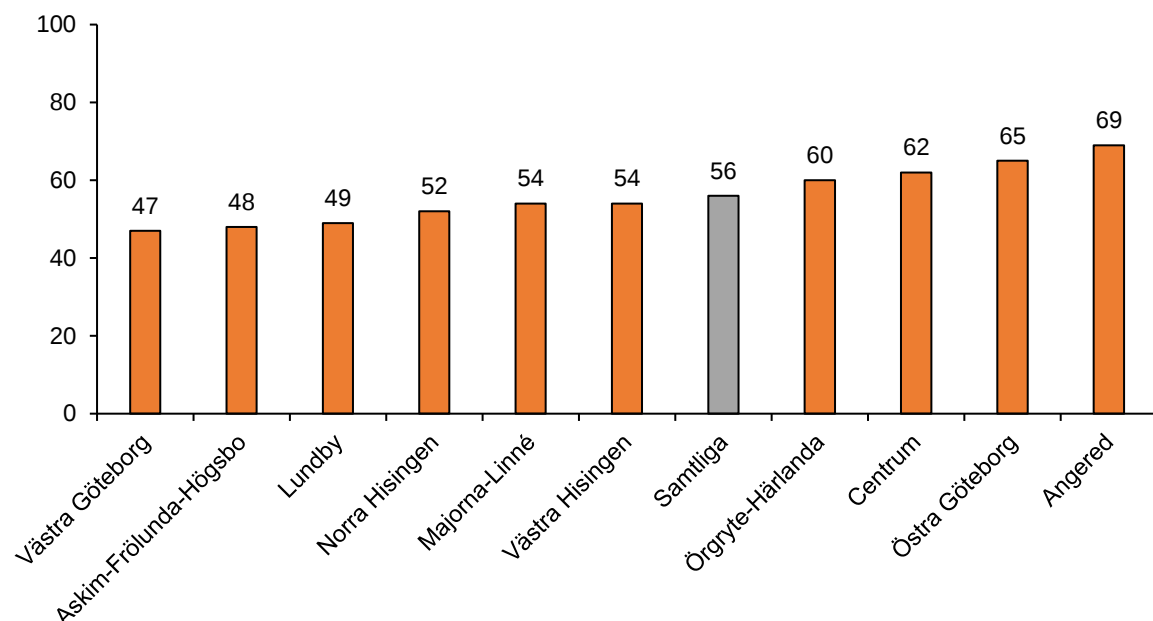

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om ditt bostadsområde. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Skalan går från 1 (helt felaktigt) till 5 (helt riktigt). Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Indexet är ett additivt index som går mellan 0-100 bestående av påståendena 'Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde', 'Jag undviker att gå ut ensam på kvällen i mitt bostadsområde', 'Jag är orolig för att utsättas för misshandel/rån/våldtäkt i mitt bostadsområde' och 'Gängrelaterad brottslighet är ett problem i mitt bostadsområde'. Påståendena har anpassats efter positivt/negativt ställda då indexet skapats.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Uppfattning om trygghet på ett mer generellt plan mäts även i påståendet som omnämndes i början av rapporten "Göteborg är en trygg och säker stad". Figur 10 visar andelen som svarat helt eller delvis riktigt på påståendet redovisat på stadsdelsnivå. Det är inte lika stora variationer bland stadsdelarna i när tryggheten mäts på ett mer övergripande plan. Men intressant nog så ser ändå mönstret helt olikt ut än det som redovisades i figur 8. I Östra Göteborg och Angered, stadsdelar där boende jämförelsevis känner sig mer otrygga i boendeområdet jämfört med genomsnittet upplever att Göteborg är trygg och säker stad i högre utsträckning än övriga stadsdelar. I Angered har dessutom upplevelsen att Göteborg är en trygg och säker stad ökat jämfört med 2017, från 55 procent till 69 procent. Västra Göteborg går snarare i motsatt riktning, inställningen till att Göteborg är tryggt och säkert i allmänhet är lägre där än i alla övriga stadsdelar, jämfört med tryggheten i det egna boendeområdet där stadsdelen placerar sig som den som har tredje högst upplevd trygghet i boendeområdet. Askim-Frölunda-Högsbo och Norra Hisingen placerar sig på den lägre halvan på både typerna av trygghetsmätningarna, både trygghet i närområdet och generellt jämfört med övriga stadsdelar. Även här är skillnaden i procentenheter mellan stadsdelarna stor, 22 procentenheter, vilket återigen pekar på en ojämlikhet av upplevd trygghet i staden.

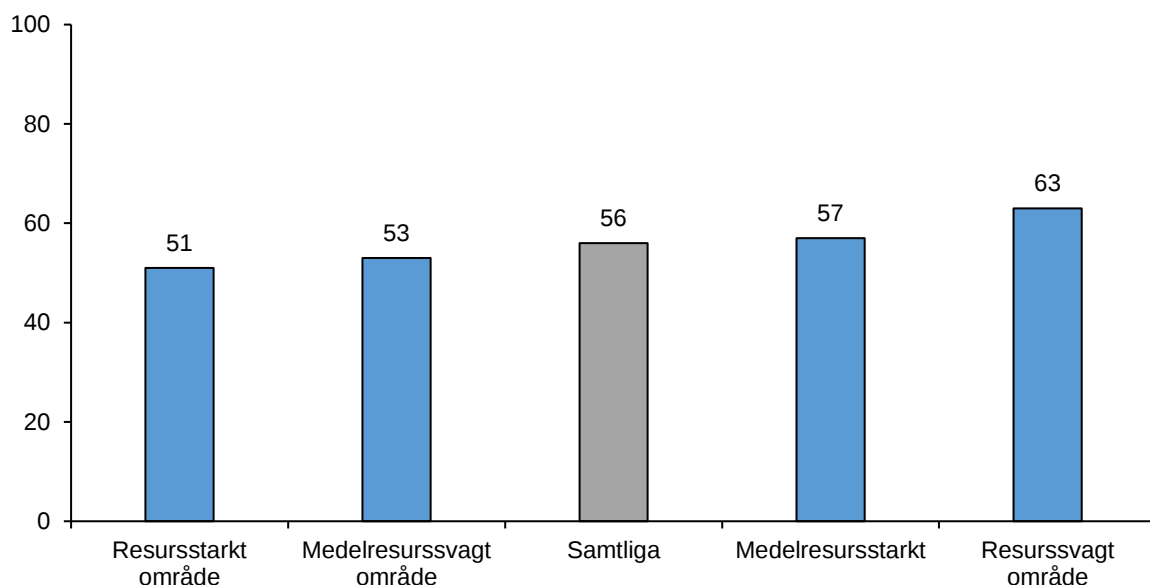
Figur 10 Göteborg är en trygg och säker stad (andel helt eller delvis riktigt) 2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om ditt bostadsområde. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Figuren visar andelen som svarat helt eller delvis riktigt.
Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Resursstyrka i boendeområdet har betydelse även när det gäller bedömningar av den generella tryggheten i staden. I likhet med utfallet på stadsdelsnivå går resultaten i motsatt riktning än när det gäller tryggheten i boendeområdet. Figur 11 visar att 63 procent av boende i resurssvaga områden anser att Göteborg är en trygg och säker stad. Motsvarande siffra är 51 procent bland de som bor i resursstarka områden. Det verkar alltså som att boende i resurssvaga områden är mer skeptiska och otrygga bland personer i sitt eget närområde. Det motsatta gäller för boende i resursstarka områden.

Figur 11 Göteborg är en trygg och säker stad (andel helt eller delvis riktigt) 2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om ditt bostadsområde. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Figuren visar andelen som svarat helt eller delvis riktigt.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

4 Demokrati och delaktighet

I ett välfungerande demokratiskt samhälle krävs ett förtroende för det demokratiska systemet samt ett politiskt deltagande bland medborgarna. I SOM-undersökningen i Göteborg finns flera frågor som mäter aspekter av hur väl demokratin i staden fungerar. Dit hör medborgarnas betyg på hur demokratin fungerar, deras förtroende för sina folkvalda politiker, huruvida de känner att de kan påverka politiska beslut och om de deltar i politiken. SOM-undersökningen i Göteborg ger svar kring både det generella systemstödet och det demokratiska deltagandet.⁶

4.1 Nöjd med demokratin

Inställningen till demokrati är en viktig faktor när vi talar om politiska attityder. För att fånga den attityden används en klassisk frågeformulering som förekommit i SOM-undersökningarna så väl som i internationella komparativa studier i decennier: "Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i:", följt av fyra politiska beslutande nivåer. Resultaten som redovisas i tabell 3. Den visar att befolkningen i Göteborg är mer nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige i stort än i den egna kommunen eller den egna stadsdelen. En majoritet – 66 procent – är mycket eller ganska nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige. Motsvarande siffra för Göteborg Stad och stadsdelen är 57 respektive 62 procent. Jämfört med den nationella SOM-undersökningen – som mäter svenskarnas syn på demokratin – är Göteborgarna mindre nöjda med demokratin i både Sverige och kommunen. Men även nationellt är människor mer nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige i stort än i den egna

⁶ I rapporten "Demokrati och delaktighet i Göteborg" (Sandelin 2019b) finns ytterligare resultat på temat.

kommunen. Från den västsvenska SOM-undersökningen vet vi också att göteborgarna är mindre nöjda med demokratin i kommunen de bor i jämfört med övriga västsvenskar, och att bedömningarna har blivit mindre positiva över tid. Andelen som är mycket eller ganska nöjda med demokratin i Göteborgs Stad har legat relativt jämnt sedan 2016 med undantag för en liten ökning 2017. Detsamma gäller även nöjdheten med demokratin i Sverige. Uppkomsten av den vanligt förekommande valårseffekten, det vill säga en ökad nöjdhet med demokratin under valår lyser alltså med sin frånvaro år 2018 när det gäller nöjdheten med demokratin bland Göteborgarna, något som även saknades i den nationella SOM-undersökningen.

Tabell 3 Nöjd med demokratin 2019 (procent)

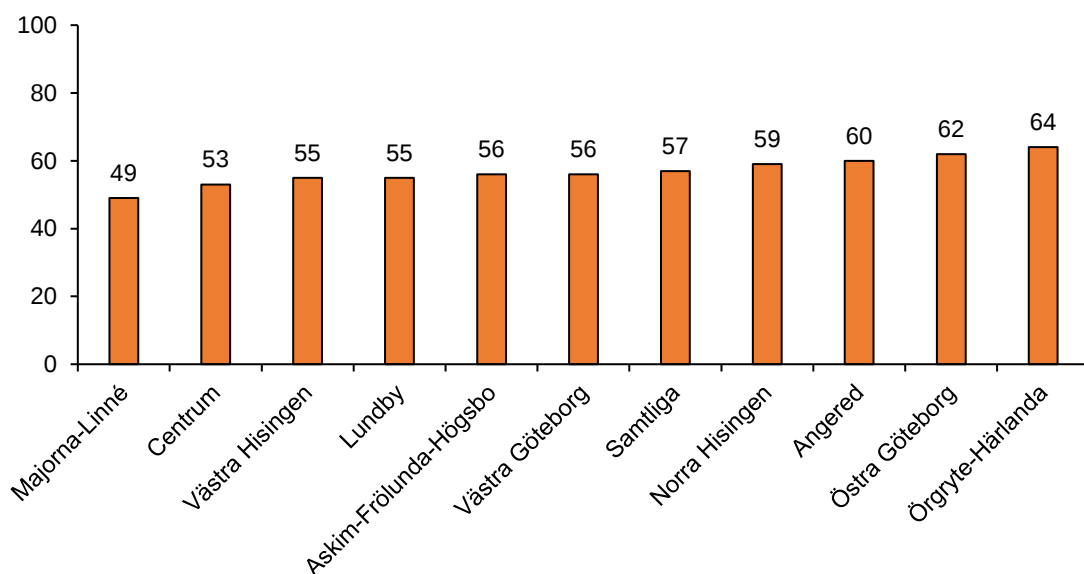
	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Inte särskilt nöjd	Inte alls nöjd	Summa	Antal svar
Sverige	13	53	25	9	100	2 280
Stadsdelen där du bor	9	53	28	10	100	2 236
Västra Götaland	7	53	30	10	100	2 244
Göteborgs Stad	8	49	32	11	100	2 276

Kommentar: Frågan lyder: 'Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Yngre, personer uppvuxna utanför Sverige och politiskt ointresserade är mest nöjda med demokratin. Det finns också skillnader mellan stadsdelar (figur 12). Som mest skiljer det 15 procentenheter bland de som är nöjdast (Örgryte-Härlanda, 64 procent) och personer som är minst nöjda (Majorna-Linné, 49 procent). I Majorna-Linné minskade nöjdheten från 56 procent till 49 procent mellan 2018 och 2019. Sett till stadens resursområden är nöjdheten med demokratin i resurssvaga områden 63 procent jämfört med resursstarka på 54 procent. Det kan alltså konstateras att bedömningen av demokratin skiljer stort både mellan stadsdelar och resursområden.

Figur 12 Nöjd med demokratin i Göteborgs Stad, 2019 (procent)

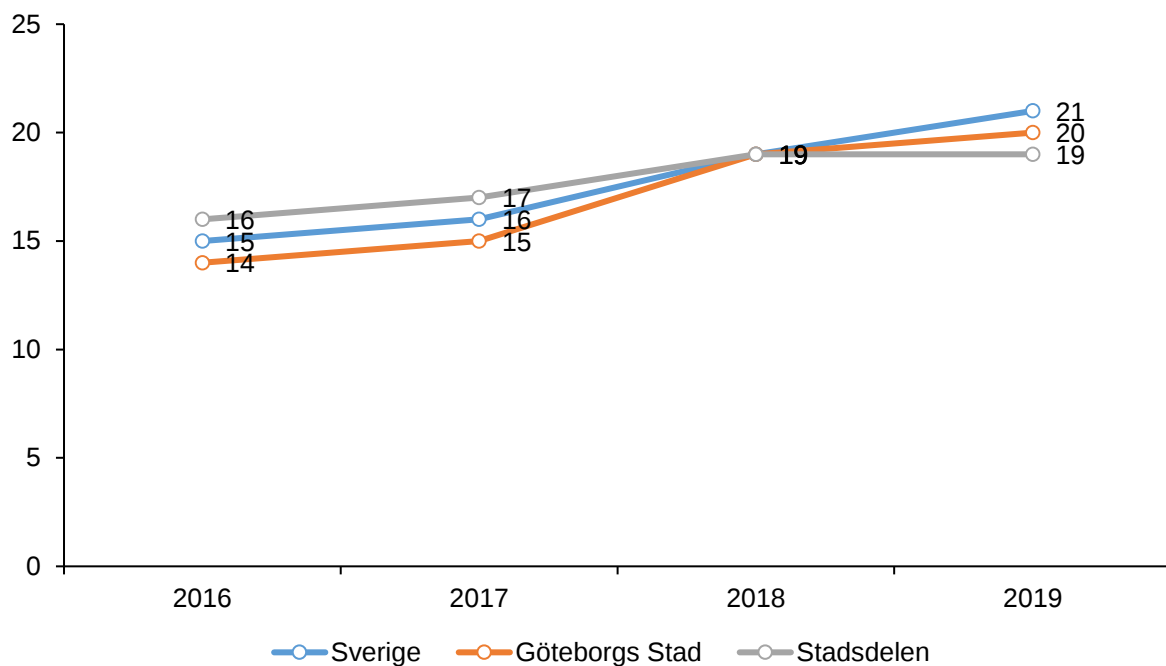
Kommentar: Frågan lyder: 'Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

4.2 Påverka politiska beslut

Motsvarande mönster, att bedömningarna är mer positiva gällande den nationella nivån jämfört med den lokala, syns inte när göteborgarna får besvara frågan i vilken utsträckning de upplever sig kunna påverka politiska beslut på fem beslutandenivåer. 21 procent anser sig ha mycket eller ganska goda möjligheter att påverka politiska beslut i Sverige, 20 procent i Göteborg, och 19 procent i stadsdelen. Figur 13 visar att utvecklingen av möjligheten att påverka politiska beslut har ökat jämfört med undersökningens två första år, en ökning som är statistiskt signifikant. Uppgången 2018 verkar inte vara en isolerad valåreffeekt.

Figur 13 *Möjlighet att påverka politiska beslut i Sverige, Göteborgs Stad och stadsdelen 2016- 2019 (procent)*

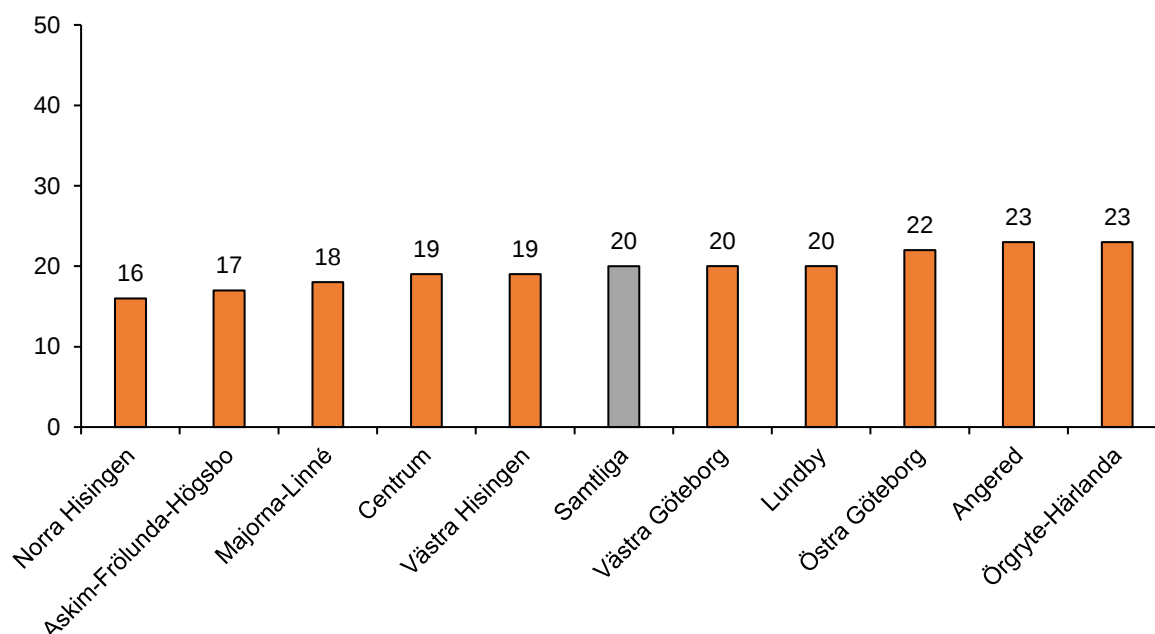

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilka möjligheter anser du att du har att påverka politiska beslut i: *Göteborgs Stad*?'. Svarsalternativen är 'mycket goda möjligheter', 'ganska goda möjligheter', 'varken goda eller dåliga möjligheter', 'ganska dåliga möjligheter', 'mycket dåliga möjligheter' och 'ingen uppfattning'. Figuren visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' goda möjligheter. Procentbasen utgörs av de som besvarat delfrågan.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

Yngre människor upplever att de har större möjlighet att påverka än äldre. Men det har även betydelse vilken stadsdel man bor i. Figur 16 visar på stora skillnader i bedömningen av möjligheten att påverka politiska beslut i Göteborg. Andelen är högst i Örgryte-Härlanda och Angered där 23 procent anser sig ha goda möjligheter att påverka jämfört med på Norra Hisingen där andelen endast är 16 procent.

Figur 14 *Möjlighet att påverka politiska beslut i Göteborgs Stad efter stadsdel, 2019 (andel som svarat mycket eller ganska goda möjligheter)*

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilka möjligheter anser du att du har att påverka politiska beslut i: Göteborgs Stad?'. Svarsalternativen är 'mycket goda möjligheter', 'ganska goda möjligheter', 'varken goda eller dåliga möjligheter', 'ganska dåliga möjligheter', 'mycket dåliga möjligheter' och 'ingen uppfattning'. Figuren visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' goda möjligheter. Procentbasen utgörs av de som besvarat delfrågan.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

4.3 Förtroende för politiker

Förtroendet för folkvalda politiker är ett annat mätinstrument som används för att bedöma kvaliteten på demokratin. Ett legitimt politiskt system förutsätter att medborgarna har ett visst mått av förtroende för och kan lita på sina valda politiker. Resultaten i SOM-undersökningen i Göteborg visar att politikerförtroendet är relativt lågt. 33 procent uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för politiker i Göteborg 2018. Erlingsson (2017) har kunnat visa på ett spretigt mönster för politikerförtroende på olika nivåer, där förtroendet ibland, men inte alltid, har varit högre för rikspolitiker jämfört med kommunpolitiker. Tabell 4 visar att politikerförtroendet när den svenska befolkningen tar ställning till politiker i allmänhet är högre (36 procent) än när de göteborgarna svarar om politiker i Göteborg (33 procent). Skillnaden är statistiskt säkerställd. Skillnaden är dock mindre än vad den var 2018 (40 procent i Sverige respektive 33 procent i Göteborg). 2017 däremot så gick det inte att urskilja någon skillnad i förtroende för politiker på nationell nivå jämfört med kommunpolitikerna i Göteborg. Det verkar med andra ord som att skillnader i förtroende varierar år för år, precis som Erlingsson (2017) tidigare visat på.

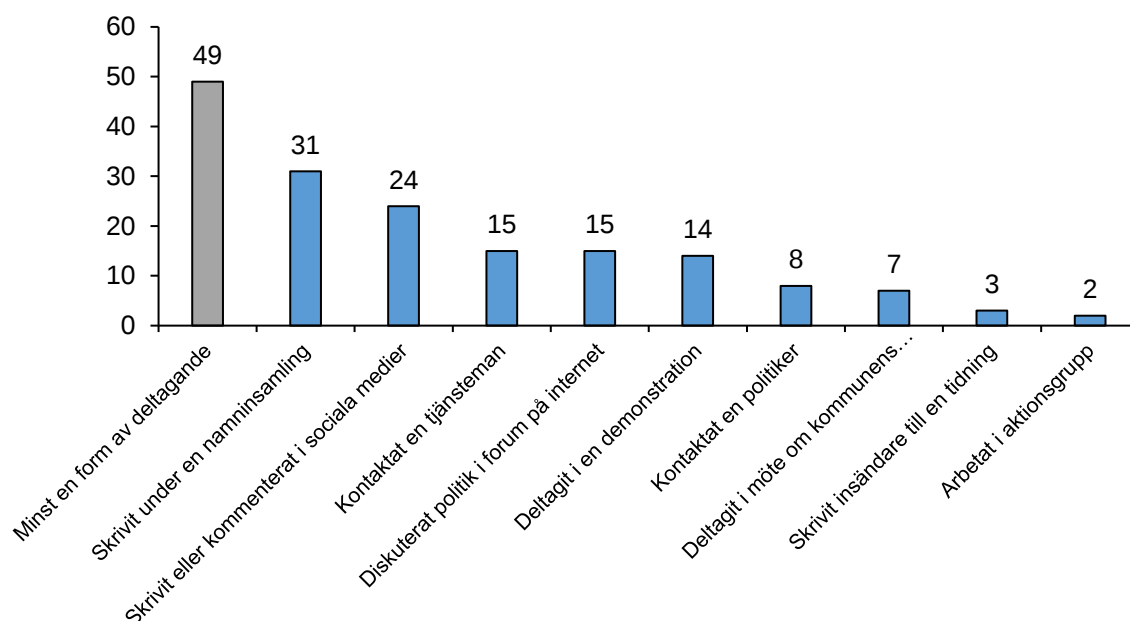
Tabell 4 Förtroende för politiker, 2019 (procent)

	Mycket stort	Ganska stort	Ganska litet	Mycket litet	Summa	Antal svar
Göteborg	2	31	47	20	100	2 324
Sverige ¹	1	35	49	17	100	3 301

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur stort förtroende har du för politiker i Göteborg?'. ¹Raden visar en jämförelse med den nationella SOM-undersökningen där frågan löd 'Allmänt sett, hur stort förtroende har du för politiker?'.
Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019 och den nationella SOM-undersökningen 2019.

4.4 Politiskt deltagande

En viktig förutsättning för ett fungerande demokratiskt samhälle är en viss nivå av politiskt engagemang och deltagande (Pateman, 1970). Tidigare forskning hävdar bland annat att om medborgare anser att det politiska systemet inte lyssnar på sina väljare kommer politiskt deltagande betraktas som onödigt eftersom det ändå inte kommer ge någon effekt (Karp & Banducci, 2008). Figur 15 visar andelen som på olika sätt agerat i en samhällelig eller politiskt fråga i Göteborg under de senaste 12 månaderna.

Figur 15 Politiskt deltagande under de senaste 12 månaderna, 2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Det finns olika sätt att agera i samhälleliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker?'. Svarsalternativen är: 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. Figuren visar andelen som deltagit någon gång under de senaste 12 månaderna. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Den vanligaste typen av politiskt deltagande bland invånarna i Göteborg är att skriva under en namninsamling. Närmare en tredjedel – 31 procent – har gjort det under det senaste året, vilket är en ökning från 27 procent där nivån tidigare varit stabil mellan 2016-2018. Det näst vanligaste är att ha skrivit eller kommenterat i sociala medier, följt av att ha kontakttat en tjänsteman, diskuterat politik i forum på internet samt deltagit i en demonstration.

Sammanfattningsvis så har 49 procent av göteborgarna på något sätt agerat enligt något av alternativen de senaste 12 månaderna, vilket är ungefär samma nivå som med boende i resten av Sverige.

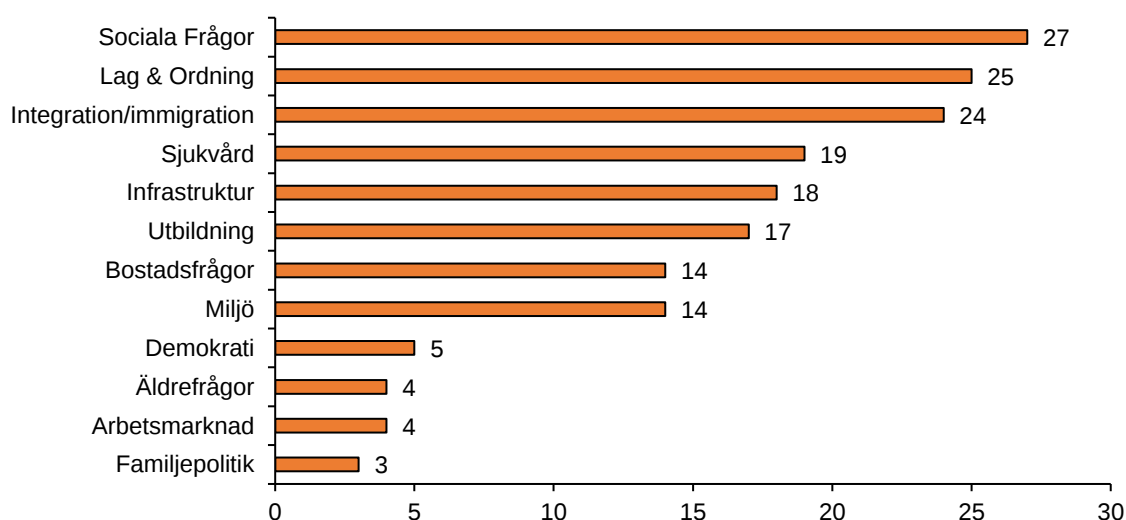
Politiskt deltagande varierar mellan grupper. Männskor som är mycket intresserade av politik, personer som har mycket lågt politiskt förtroende och individer som befinner sig långt till vänster på den politiska skalan deltar i högre utsträckning politiskt.

5 Lokalpolitik i Göteborg

5.1 Medborgarnas viktigaste frågor i Göteborg

Vilka frågor eller problem som upplevs som viktigast i staden ger en tydlig indikation på vilka politiska frågor som dominerar bland befolkningen. Bedömningar av politik och väljarbeteende är kopplat till de samhällsfrågor medborgarna anser vara viktigast. Ett parti kan till exempel riskera att förlora väljarstöd om väljarna anser att deras viktigaste frågor inte hanteras på rätt sätt. Det finns även stöd i forskningen som visar att partier som anses bedriva en bra politik i frågor medborgarna anser vara viktigast gynnas mer än partier som bedöms ha bra politik i andra frågor än de som är mest prioriterade enligt invånarna (Martinsson & Weissenbilder, 2018). Medborgarnas dagordning är också starkt påverkad av vad media rapporterar om och hur media rapporterar om olika frågor (Strömbäck, 2014). I SOM-undersökningen i Göteborg får invånarna möjlighet att uppge vilka samhällsfrågor/problem de anser vara viktigast i sin stad. De svarande får nämna högst tre samhällsfrågor/problem i en fritextfråga. Figur 16 visar att sociala frågor⁷ toppar den lokala dagordningen och nämns av 27 procent. Därefter följer frågor om lag och ordning som benämns av 25 procent av de svarande. På tredje plats kommer integration/immigration som nämns av 24 procent.

Figur 16 Viktigaste samhällsfrågorna i Göteborg, 2019 (procent)

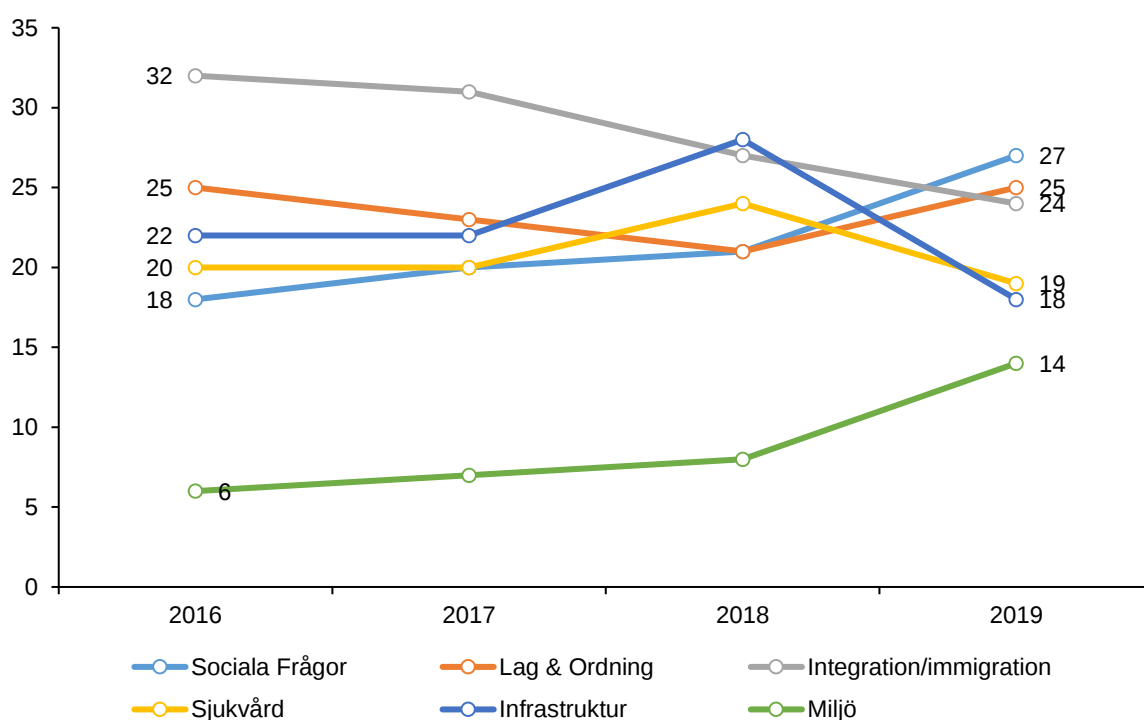

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken eller vilka frågor eller samhällsproblem tycker du är viktigast i Göteborg idag" Frågan är öppen utan svarsalternativ. Procentbasen utgörs av samtliga svarande. Respondenterna ombads att ange högst tre frågor/samhällsproblem. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

⁷ I sociala frågor ingår frågor om trygghet som står för den absolut största delen, men i kategorin ingår även inkomstskillnader, social segregation, social jämlikhet och tiggeri.

Figur 17 visar utvecklingen av ett antal av de viktigaste samhällsfrågorna sedan mätningarnas start. Sociala frågor ökade stort jämfört med 2018 och har sedan 2016 ökat från 18 procent. I den kategorin är det omnämningen av trygghet som upptar den absolut största delen. Infrastruktur är en kategori som normalt inte får så många benämningar när de viktigaste samhällsproblemen i Sverige undersöks, vilket ofta förklaras med att infrastruktur övervägande rör sig om lokala frågor. I 2019 års undersökning benämns infrastruktur av 18 procent av de svarande, jämfört med 28 procent 2018. Det är med andra ord en stor minskning i omnämningen från föregående år. Valår och en stark opinion och medierapportering kring infrastrukturens satsningar som Västlänken under 2018 kan vara bidragande faktorer till att den kategorin rankades högst då. Att debatten sedan svalnade samt att arbetet med Västlänken påbörjades kan vara anledningar till den stora minskning som skedde 2019. Samtidigt har omnämningen som rör integration och immigration dalat i andelen benämningar, från 32 procent 2016 till 24 procent 2019. Omvänt har miljöfrågor ökat från 6 procent 2016 till 14 procent 2019.

Figur 17 Viktigste samhällsfrågorna i Göteborg, 2016-2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken eller vilka frågor eller samhällsproblem tycker du är viktigast i Göteborg idag" Frågan är öppen utan svarsalternativ. Procentbasen utgörs av samtliga svarande. Respondenterna ombads att ange högst tre frågor/samhällsproblem.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

5.2 Lokala politiska förslag

SOM-undersökningen i Göteborg undersöker invånarnas inställning till en rad lokala politiska förslag och trafikåtgärder. Fokus ligger på beslutade eller diskuterade förslag som varit tongivande i den lokala debatten under de senaste åren.

För att fånga attityden till lokala politiska förslag användes följande frågeformulering: "Vad är din åsikt om följande förslag som gäller Göteborg?". I tabell 5 redovisas de politiska förslagen. Åsikterna kan studeras med hjälp av så kallade balansmått där andelen positiva vägs mot andelen negativa bland de som har en uppfattning. Resultaten visar att göteborgarnas åsikter varierar stort. Det minst populära förslaget är att riva Nya Ullevi för att ge plats till bostäder och kontor (-49) och införa lottning till populära skolor (-24). Något fler är negativa än positiva till att stoppa privatbilismen i innerstaden (-5) samt förtäta befintliga bostadsområden (-2). Förslaget med flest positiva åsikter är att satsa på billigare kollektivtrafik (+85). Enbart fyra procent av de svarande ansåg att det förslaget var dåligt. Andra förslag med positiv opinion är att öka kameraövervakningen på allmänna platser (+63), omfördela mer resurser från rika till fattiga stadsdelar (+43) samt begränsa användandet av elsparkcyklar (+28).

Tabell 5 **Inställning till politiska förslag i Göteborg, 2019 (procent och balansmått)**

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Summa	Antal svar	Balans- mått
Satsa på billigare kollektivtrafik	66	23	7	2	2	100	2 337	+85
Öka kameraövervakningen på allmänna platser	45	29	15	7	4	100	2 313	+63
Omfördela mer resurser från rika till fattiga stadsdelar	27	33	23	11	6	100	2 313	+43
Begränsa användandet av elsparkcyklar	36	24	23	10	7	100	2 322	+28
Avskaffa stadsdelsnämnderna	22	16	52	6	4	100	2 083	+28
Införa förbud mot tiggeri	35	19	15	12	19	100	2 324	+23
Sänka kommunalskatten	20	19	28	19	14	100	2 280	+6
Utlysa klimatnödläge i Göteborg	14	19	33	16	18	100	2 266	-1
Förtäta befintliga bostadsområden	12	24	26	25	13	100	2 262	-2
Stoppa privatbilismen i innerstaden	16	23	17	22	22	100	2 305	-5
Införa lottning till populära skolor	8	16	28	20	28	100	2 289	-24
Riva nya Ullevi för att ge plats till bostäder och kontor	7	9	25	21	41	100	2 296	-49

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande förslag som gäller Göteborg?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmättet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' bra förslag minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' dåligt förslag.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

Det kan även konstateras att göteborgarnas åsikter om de politiska förslagen förekommit i undersökningen tidigare⁸ inte har förändrats sedan mätningarna påbörjades. Med andra ord verkar åsikterna vara stabila hos invånarna i staden över de fyra år mätningarna genomförts. Att avskaffa stadsdelsnämnderna, ett av förslagen som nu realiseras i Göteborg, har över hälften av de svarande uppgett att det varken är ett bra eller dåligt förslag. Det är en indikation på att göteborgarna hittills inte har några starkare åsikter kring ämnet.

5.3 Trafikåtgärder

Göteborgarnas inställning till föreslagna och beslutade trafikåtgärder visas i tabell 6. Även här varierar åsikterna kraftigt. Förslagen om ett dubbelspår för tåg mellan Göteborg och Borås samt Marieholmstunneln har positiva balansmått. Det betyder att en större andel svarspersoner anser förslaget vara mycket eller ganska bra jämfört med de som bedömer förslagen som ganska eller mycket dåliga. Opinionsen beträffande Västlänken och Trängselskatten i Göteborg är betydligt mer åsiktsintensiv. Endast ett fåtal svarande anger att de inte har någon uppfattning i frågan. Västlänken som hade en negativ övervikt på -7 under 2016 ökade den övervikten 2017-2018. Men under 2019 minskade den övervikten och hamnade på ett balansmått på -5. Totalt är det 28 procent av de tillfrågade är mycket negativt inställda till Västlänken (jämfört med 34 procent år 2018). Åsikterna om trängselskatt är i jämförelse med Västlänken ännu mer negativa. Balansmättet visar på en övervägande negativ opinion, -12. Jämfört med 2018 har dock den negativa opinionen minskat från -19. Andelen som tycker trängselskatt är en mycket dålig åtgärd har samtidigt minskat från 38 procent 2018 till 34 procent 2019.

Tabell 6 **Inställning till trafikåtgärder, 2019 (procent och balansmått)**

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ingen uppfattning	Summa	Antal svar	Balansmått
Dubbelspår för tåg mellan Göteborg och Borås	39	29	13	2	2	15	100	2 348	+64
Marieholmstunneln	32	34	12	2	3	17	100	2 345	+61
Linbana över Göta älv	14	19	14	11	35	7	100	2 356	-13
Västlänken	17	21	13	15	28	6	100	2 345	-5
Trängselskatt i Göteborg	17	18	14	13	34	4	100	2 362	-12

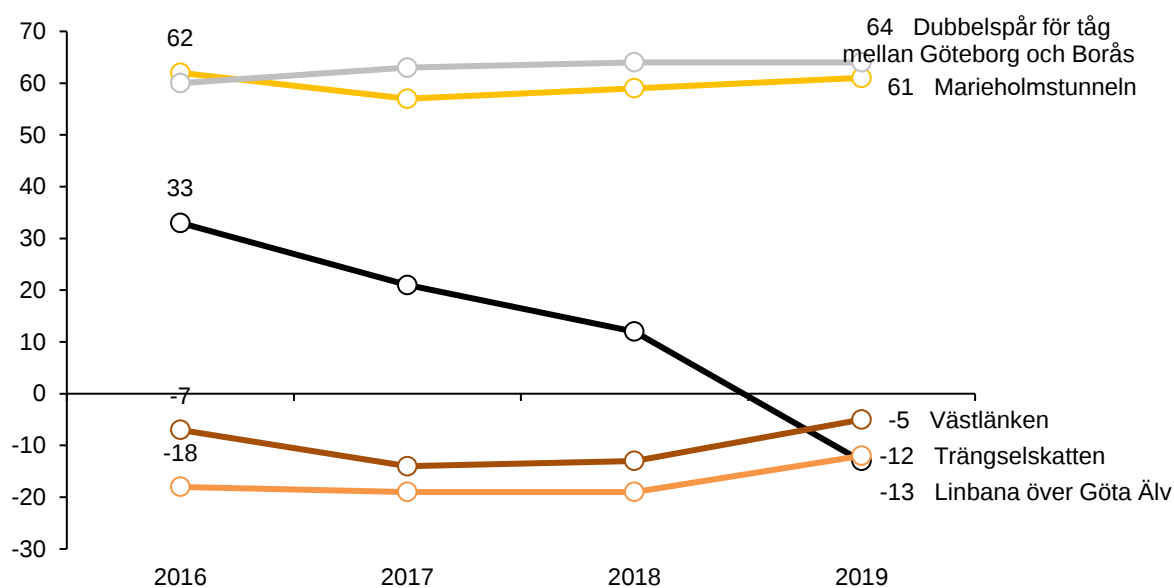
Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmättet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' bra förslag minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' dåligt förslag.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2019.

⁸ Öka kameraövervakningen på allmänna platser, omfördela mer resurser från rika till fattiga stadsdelar, införa förbud mot tiggeri, sänka kommunalskatten, förtäta befintliga bostadsområden och stoppa privatbilismen i innerstaden.

Opinionen kring den omdiskuterade, och de numera nedlagda planerna på Linbana över Göta Älv är den enda trafikåtgärd som visat på en större förändring sedan 2016, se figur 18. 2016 var balansmättet +33 men i undersökningen 2019 har det minskat till -13. Förslaget har alltså gått från att varit mycket populärt i opinionen till att 2019 få övervägande negativ övervikt. Det är framför allt andelen som tycker det är ett mycket dåligt förslag som har ökat, från 11 procent 2016 till 35 procent 2019.

Figur 18 Inställning till trafikåtgärder, 2016-2019 (balansmätt)

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmättet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' bra förslag minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' dåligt förslag.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2019.

6 Summering och avslutande diskussion

SOM-undersökningen i Göteborg genomfördes för fjärde året i rad 2019. Datamaterialet som samlades in syftar till att bidra till bättre kunskap om lokala politiska, demografiska, och mediala förhållanden i Göteborg över tid.

Sammantaget visar resultaten att befolkningen i Göteborg är fortsatt nöjda med sin stad. Däremot har andelen som tycker att Göteborg har en god ekonomi minskat stort sedan 2018. Uppfattningen att Göteborg är en trygg och säker stad ligger på en förhållandevis stabil låg nivå.

Vidare visar resultaten att de flesta göteborgare (8 av 10) känner sig trygga i bostadsområdet. Men tryggheten varierar stort beroende på vart i staden man bor. Boende i resurssvaga områden känner sig mycket mindre trygga i närområdet än människor i resursstarka

områden, däremot upplever de staden som trygg och säker i högre utsträckning. Tillit till människor i allmänhet samt i bostadsområdet visar på samma mönster. Med andra ord, boende i resurssvaga områden litar mindre på andra människor i närområdet, jämfört med människor i allmänhet. Det motsatta gäller i resursstarka områden.

Göteborgarna är mindre nöjda med den kommunala demokratin än med demokratin i Sverige och bedömningarna blir mindre positiva över tid. Nöjdheten med demokratin skiljer sig åt mellan både resursområden och stadsdelar. Bland boende i resurssvaga områden är nöjdheten större jämfört med de som bor i resursstarka områden. Sett till stadsdelar minskade nöjdheten med demokratin mest bland boende i Majorna-Linné vars boende numera är minst nöjda av alla stadsdelar.

Även förtroendet för politiker i Göteborg är lägre än för politiker på riksnivå. Upplevd möjlighet att påverka politiska beslut har ökat stabilt de senaste åren, men varierar stort bland stadens stadsdelar. Högst möjlighet att påverka återfinns i Örgryte-Härlanda och Angered (4 av 10) och minst på Norra Hisingen (1 av 9). Vidare är det hälften av göteborgarna som på något sett agerat politiskt det senaste året, ungefär i linje med resten av Sverige.

Sociala frågor (där trygghet utgör den största delen) är den viktigaste lokala samhällsfrågan enligt göteborgarna. Denna kategori har successivt ökat sedan mätningarna startade. Samtidigt har infrastruktur dalat kraftigt i när det gäller viktiga samhällsfrågor, jämfört med 2018. Även integration/immigration har minskat, men ses fortfarande som en av de viktigaste lokala samhällsfrågorna tillsammans med lag och ordning.

Satsa på billigare kollektivtrafik, öka kameraövervakning på allmänna platser samt att omfördela mer resurser från rika till fattiga stadsdelar är de politiska förslag i undersökningen som mottas mest positivt. Avseende stadens infrastruktursatsningar har den omdebatterade Linbanan över Göta Älv minskat stort i opinionsstöd bland invånarna i Göteborg. En majoritet är nu negativt inställda till Linbanan. Västlänken och trängselskatten visar sig fortsatt ha en negativ opinionsbalans, även om andelen negativa minskat något sedan 2018. Dubbelspår för tåg mellan Göteborg och Borås och Marieholmstunneln är planerade satsningar som är fortsatt populära bland göteborgarna.

Referenser

- Bergström, Annika (2012) Nyhetsvanor med lokal anknytning. I Bergström, Annika (red) Västsvensk vardag. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. SOM-rapport nr 53.
- Erlingsson, Gissur Ó (2017) Svenskens sviktande kärlek till kommunnivån i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) Larmar och gör sig till. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Florida, Richard, Mellander, Charlotta & Kevin Stolarick (2011). "Beautiful places. The role of perceived community aesthetic beauty in community satisfaction". *Regional studies* 45 (1): 33-48.
- Holmberg, Sören & Rothstein, Bo (2018). Misstroendets lokalisering i höglitarlandet Sverige i Ulrika Andersson, Anders Carlander, Elina Lindgren & Maria Oskarson (red) Sprickor i fasaden. Göteborgs Universitet: SOM-institutet.
- Karp, J.A., Banducci, S.A. (2008) Political Efficacy and Participation in Twenty-Seven Democracies: How electoral systems shape political behavior. *British Journal of Political Science*, 38 (2): 311-334.
- Markstedt, Elias (2014) Representativitet och viktning. SOM-rapport 2014:20, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Martinsson, Johan & Weissenbilder, Marcus (2018). Viktiga valfrågor i Sverige – från miljö till invandring i Ulrika Andersson, Anders Carlander, Elina Lindgren & Maria Oskarson (red) Sprickor i fasaden. Göteborgs Universitet: SOM-institutet.
- Nielsen, Rasmus K. (2015). *Local journalism: The decline of newspapers and the rise of digital media*. London. New York: I.B. Tauris
- Ohlsson, Jonas, Shehata, Adam & Wadbring, Ingela (2015) Lokala nyheter och lokala opinioner i Annika Bergström & Jonas Ohlsson (red) Alla dessa val. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Pateman, Carole. (1970). *Participation and Democratic Theory*. Cambridge University Press.
- Sandelin, Frida (2020a). Jubileumssatsningarna. SOM-rapport 2020:27, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Sandelin, Frida (2020b). Demokrati och delaktighet i Göteborg. SOM-rapport 2020:28, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Sandelin, Frida (2020c). Entreprenörsanda i Göteborg. SOM-rapport 2020:29, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Sandelin, Frida (2020d). West Pride. SOM-rapport 2020:30, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Sandelin, Frida (2020e). Evenemangskonsumtion i Göteborg. SOM-rapport 2019:31, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Strömbäck, Jesper. (2014). *Makt, medier och samhälle. En introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

